Paleontologia

300 milions d'anys perduts

L'incendi d'Aigües d'Arinsal arrasa la col·lecció de fòssils de la Fundació Chevalier

A. L.
LA MASSANA

La dosi de miracles que van acompanyar l'incendi de l'edifici d'Aigües d'Arinsal, quinze dies enrere, la va consumir íntegrament el llegat artístic de Sergi Mas. Ja saben: el bronze amb l'excursionista que xarrupava una ampolla de la casa a l'exterior de la façana, i que va ser retirat a temps pels bombers, i el mur ceràmic que il·lustra el cicle de l'aigua i que miraculosament va quedat intacte. Un tercer miracle hauria sigut massa. Però és el que hauria calgut per salvar els arxius de la Fundació Maercel Chevalier, que des de fa dos decennis llargs es dedica a estudiar matèries entre nosaltres tan exòtiques, per no dir marcianes, com la geologia, la geomorfologia, la glaciologia i el permafrost, sempre amb el focus posat en Andorra i el Pirineu circumdant.

FUNDACIÓ M. CHEVALIER

El que queda de la sala on es custodiaven l'arxiu i col·leccions de la fundació Chevalier, darrere del mur.

Per un d'aquells rars atzars, el local que servia d'arxiu i dipòsit de la fundació es trobava en una sala annexa d'Aigües d'Arinsal, que les successives concessionàries li havien cedit generosament i que ocupava des del 2012. Una sala que, a diferència de L'excursionista i del mural, el foc no va respectar. El sostre va cedir, i el president de la fundació, Valentí Turu presumeix ruïna total, tot i que manté un fil d'esperança fins que no pugui inspeccionar in situ la magnitud del desastre. De moment, les instal·lacions sinistrades continuen clausurades. Però es tem el pitjor.

I el pitjor és que s'hagin perdut irremissiblement les col·leccions de fòssils que s'hi conservaven: Turu calcula que es tracta de dos centenars de "peces lítiques", és a dir, de fòssils de la flora i de la fauna que pul·lulava per aquest racó de món nostre fa entre 300 i 400 milions d'anys –entre el Carbonífer i el Pèrmic, per concretar quan totes les masses continentals estaven unides en un únic supercontinent anomenats Pangea. Una col·lecció recollida al llarg dels últims tres decennis d'excavacions per tot el Principat, degudament inventariada, encapsulada i descrita, i cada peça en la seva corresponent caixeta.

Una còpia de la col·lecció de fòssils es va dipositar el 2004 al servei de Patrimoni

S'ha perdut també tot el material analògic: paper, fotografies, mapes, negatius, revistes i cedès

Tot això s'ha perdut. És cert que els fòssils pròpiament no es cremen. Però ves-los tu a recuperar, i a identificar correctament, entre les restes de l'incendi. L'únic consol és que la fundació va tenir la previsió de cedir el 2004 una col·lecció idèntica al servei de Patrimoni. Però s'ha perdut la que Turu i companyia tenien per a consulta. Com també s'ha perdut altra important documentació geològica: assenyaladament, dos centenars més de descripcions d'afloraments de la Massana i d'Ordino, un material recollit i fotografiat meticulosament: "Són, en definitiva, peces de la nostra història natural. Imagina un trencaclosques: per entendre i interpretar-lo necessites tenir-les totes col·locades a més en la posició correcta. De sobte hem perdut bona part d'aquestes peces, i el pitjor de tot és que no les podem recuperar". Per què? Perquè fins al 2002 tota la feina d'investigació es documentava i arxivava de forma analògica. És a dir, en paper, en fotografia i en cedès: "Avui pot semblar plistocènic, però fins aleshores només es podia fer així". També s'han perdut plànols, llibres, revistes i tot el material necessari per a l'elaboració del centenar d'articles que durant els últims anys ha anat publicant en revistes científiques.

CONTINUÏTAT INCERTA

Més enllà de la pèrdua estrictament material, la fundació s'ha quedat sense els "intangibles", diu Turu, que traduïts en diners constituïen el patrimoni de l'entitat: "Hem perdut la base que servia per valorar la fundació". Com es comprensible, el futur el veu ara mateix de color gris tirant a negre. Serà l'auditor qui haurà de posar en xifres la pèrdua patrimonial, i caldrà després comprovar si l'assegurança de l'edifici incloïa el contingut, d'una banda, i si és així, si es considera que l'arxiu i les col·leccions de la fundació formaven part d'aquest contingut: "Ara mateix tot són incerteses. No sabem què ens hi trobarem, quan hi puguem entrar. Però em temo que les alternatives seran dues: o ho llencem tot a les escombraries, o intentem recuperar el material. Però això requereix un temps i uns mitjans de què no disposem, així que el que ara mateix no tinc gens clar és la continuïtat de la fundació, perquè sense l'arxiu i sense les col·leccions no té gaire sentit insistir. Gens".

